

22 juni, Amsterdam Concertgebouw, 20.15 uur

Amsterdams Philharmonisch Orkest

Anton Kersjes _____ dirigent
Ana-Maria Vera _____ piano

L. van Beethoven

Pianoconcert nr. 1 in C op. 15

Allegro con brio
Largo
Rondo: Allegro
Scherzando

A. Bruckner

Symfonie nr. 6 in A

Maestoso
Adagio (sehr feierlich)
Scherzo (nicht schnell)
Finale (bewegt, doch nicht zu schnell)

L. van Beethoven. Pianoconcert nr. 1 in C op. 15

In totaal schreef Beethoven zeven werken voor piano en orkest. In zijn eerste concerten schreef hij de klavierpartij soms niet geheel op: komponist en solist waren bij de eerste uitvoering nog één en pas toen de concerten in druk verschenen, werkte Beethoven de solopartij in details uit. In dit opzicht staat Beethoven nog dicht bij zijn 19e eeuwse voorgangers, ook Mozart liet in sommige pianoconcerten de uitwerking van bepaalde details aan de solist over. Ook de traditionele driedeligheid nam Beethoven van Mozart over; de pianoconcerten van Mozart waren de enige die hem tot voorbeeld konden dienen. Maar de taal die hij spreekt is nieuw.

Dezelfde jeugdige kracht die de eerste symfonie kenmerkt spreekt ook uit het eerste deel van dit concert; in het bezonken largo vernemen we een door en door romantische klavierklank, terwijl in de finale reeds die weerbarstige wendingen optreden die voor de latere Beethoven karakteristiek zullen worden.

A. Bruckner. Symfonie nr. 6 in A

Op de middeleeuwse schilderijen treedt soms een figuur bijzonder duidelijk naar voren, omdat de schilder haar op een basiskleur, b.v. goud, heeft geschilderd.

Men zou iets dergelijks bij Bruckner kunnen constateren, die praktisch elk hoofdthema brengt op basis van een heel zacht tremolo, of, zoals in de 6e symfonie, op een zachte herhaling van eenzelfde toon (violen). Hierbij valt dan ook het ritme op dat men zo vaak bij Bruckner aantreft: een verdeling in groepen van twee en drie noten.

Op deze basis ontstaat nu een gaaf en rustig 1e thema (cello-contrabas), aanvankelijk beantwoord door de hoorns, later, bij een meer bewogen voortzetting, door diverse blaasinstrumenten.

Het 2e thema in e met een korte beginnoot

Anton Kersjes begon zijn muzikale loopbaan als violist, maar voelde zich meer aangetrokken tot het dirigeren. Hij studeerde bij Kupka in Amsterdam en bij Bigot in Parijs.

In het begin van de vijftiger jaren maakte hij furore met het Kunstmaandorkest, hetgeen onder zijn krachtige leiding uitgroeide tot wat het nu is: het Amsterdams Philharmonisch Orkest.

Anton Kersjes

Ana-Maria Vera is op dit moment twaalf jaar oud. Reeds op driejarige leeftijd begon deze zeer begaafde dochter van een Boliviaanse vader en een Nederlandse moeder met pianolessen. Ze studeert momenteel onder leiding van de muziekpedagoge Ylda Novik.

Ze is zeer veelzijdig geïnteresseerd, spreekt vloeiend Nederlands, Spaans en Engels, schaakt, wint zwembwedstrijden en heeft enige gedichten gepubliceerd.

(violen), verschijnt later ook in majeur. Een 3e thema stelt zich in krachtige unisonoklanken voor. Ná de doorwerking begint de zogenaamde reprise met het hoofdthema in stralende klanken.

Een bijzonder rustig coda vormt het plechtige besluit van dit deel. Het adagio begint met een gedragen thema (violen met een statige basbegeleiding). De hobo speelt een elegische tegenmelodie. Op basis van een liggende E ontwikkelt zich het lichtere 2e thema. Merkwaardig dat Bruckner hier de themamelodie met, als aanvulling, haar eigen verkleining laat horen. Zeer ernstig en donker is wederom het 3e thema. Het scherzo is een voorbijflitsend fantasie-stuk met een rustig trio, waarin zelfs heel even een herinnering aan Bruckner's 5e symfonie verschijnt. Boven een tremolo in de altviolen weerklinkt de eerste muzikale gedachte van de finale, spoedig en energiek melden zich de koperblazers. Als een fanfare klinkt het korte, vier maal herhaalde motief van de hoorns. Een thema in C (strijkers-tegenmelodieklarinet) is zeer melodieus.

'Bedeutend langzamer' staat aan het begin van de doorwerking, de reprise brengt opnieuw het triomfantelijke hoornthema en de apotheose wordt bereikt met het nog eenmaal optreden van het hoofdthema uit het eerste deel.

Ana-Maria Vera

F

F behoort tot de liptandmedeklinkers en ontstaat, wanneer tusschen onderlip en boventanden een luchtstroom wordt gedreven. Hierom rangschikken wij haar onder de geruischconsonanten. Daar verder bij haar vorming de stembanden buiten werking blijven is zij een stemlooze medeklinker en behoort ten slotte ook tot de 'glijders', waarbij de ruimte vernauwd wordt, zoodat een schurend of sissend geluid ontstaat. Men vorme haar bij het zingen steeds kort, daar er anders te veel lucht verloren gaat.

Fluïsterstem ontstaat wanneer de stembanden geheel aaneen sluiten, zoodat de stemspleet volkomen gesloten is. Slechts een kleine ruimte tusschen de uitsteeksels der bekerkraakbeenderen blijft open. Hieruit ontsnapt de lucht, maar kan de stembanden niet in trilling brengen. Teneinde een bepaalden klank uit te spreken, laat men hem wel eens eerst met fluïsterstem zeggen.

G

G is een gehemeltmedeklinker en wordt gevormd door den rug der tong tegen 't gehemelte te drukken. De afsluiting is echter niet volkomen, waardoor een geruisch ontstaat. Hierom rangschikken wij den g onder de 'glijders'. Zijn articulatiepunt is verschillend. Gaat er b.v. een a aan vooraf, dan bevindt zich dit punt tusschen tongrug en zacht gehemelte, terwijl zich bij een voorafgaande i of e het articulatiepunt tusschen tongrug en achterste deel van 't harde gehemelte bevindt. Men schrappe de g dus nimmer in de keel!

Gebit Een gaaf gebit is voor het spreken en zingen van onschatbare waarde, in het bijzonder voor de juiste vorming der liptandmedeklinkers

(f. v. w.) en de medeklinkers t, d, n, s, z, l en r, die tusschen de wortels der boventanden en de punt der tong worden gevormd. Ook de klinkers ee en ie resonanceeren achter de tanden. Daarom moet het gebit van jongsaf worden onderhouden! Dagelijks poetsen is aan te bevelen.

Gehemelte Wij scheiden den bovenwand der mondholte in hard en zacht gehemelte. Het zachte gehemelte splitst zich weder in een voorsten en achtersten gehemelteboog en loopt uit in de huig. Men dient de hooge tonen steeds meer naar het achterste gedeelte van het zachte gehemelte te trekken, waardoor zij door de neus- en hoofdholten worden versterkt en verfraaid. Men lette er nauwkeurig op, dat bij het van hoog naar laag zingen de toon tegen het gehemelte blijve klinken en niet in de keel zinke! Bij enkele dilettant-zangers hangen de gehemeltebogen slap naar beneden, waardoor een scheiding tusschen mond- en keelholte ontstaat en de lucht door de neusholte geleid wordt. (Neusklank).

De kunst is: de gehemeltebogen zoo in te stellen, dat mond-, keel- en neusholte onderling zijn verbonden. Dit geeft een goede resonans.

Gehoer (absoluut) is het vermogen om een bepaalden toon vast te stellen zonder vergelijking met andere tonen te hebben.

Gehoer (onderscheidend) is het vermogen zuiver tonen of melodieën na te zingen, zonder echter muziek te kennen.

Gehoer (relatief) Hieronder verstaat men het gehoor, dat in staat is, om onmiddellijk uit een gegeven toon de verhouding (relatie) tot andere vast te stellen; m.a.w. van een bepaalden toon uitgaande, alle andere af te leiden.

Glijders worden die medeklinkers genoemd, welke bij hun vorming de mondruimte vernauwen, waardoor een sissend of schurend geluid ontstaat. Het zijn de medeklinkers f, v, w, s, z, sj, g, ch, h.